

bulgarian viesti

**Suomi-Bulgaria –seuran jäsenlehti
1-2020**

Suomi 25 vuotta EU:ssa

Länsi-Balkanin maat halajavat EU:hun

Väki vähenee Itä-Euroopassa – tule apuun EU

Tilinumero:

FI63 8000 1900 2809 43 (Danske Bank)

Viite: 20213

Käytä viitenumeroa maksaessasi jäsenmaksusi. Jos maksat muulta kuin omalta tililtäsi, merkitse viestikenttään nimesi.

Jäsenrekisteri:

Maija Boshkov

maija.boshkov@outlook.com,
puh. 0400 445 481

Ilmoitathan, jos yhteystietosi muuttuvat

Toimitus:

Ilkko Suvilehto, vastaava päätoimittaja
bgtoimitus@yahoo.com

Maj-Lis Lehessalo, taitto
puh. 0400 900433
mikki@lehessalo.com

Toimitusta avustaa lisäksi taitava joukko
freelancereita

Painopaikka: Grano, Helsinki 2019

SISÄLTÖ

3. Kemin Bulgaria-seuralle kunnioituksella, päätoimittaja Ilkko Suvilehto
4. Millaisia mielikuvia suomalaisilla on Bulgariasta, puheenjohtaja Tapani Salonen
6. Suomi 25 vuotta EU:ssa –konferenssi Sofiassa, Venelin Tsachevski
11. Georgieva: Bulgaria on matkalla euroon, ML
12. Balkanin alueelta riittää Euroopan unioniin tulijoita, Tapani Salonen
13. Itä-Euroopassa väki vähenee – tule apuun EU, Mikki Lehessalo
15. Yleinen kokous 23.4.2020, Hallitus
16. Bulgaria sitoi hoitajien palkat lääkärien palkkoihin, Ritva Särkisilta
18. Petja, Raimo Uusinoka
21. Dora Gabe, Susanna Lehtonen ja Mikki Lehessalo
24. Zdravei priateli – Tervehdys ystävät! Kemin osaston hallitus
25. Turun Bulgaria-seuran Nuuttijuhlat 2020, Ilkko Suvilehto
25. OGREJALO slantse – Vuota vuota, Maija Boshkov
26. Emmi Kujanpään debyyttialbumi ”Nani” nousi arvostetulle WMC-listalle, Aida Räihälä
28. Osastojen osoitteet

Tekijänimin julkaistut artikkelit edustavat kirjoittajiensa näkemyksiä. Toimitus pidättää itsellään oikeuden lyhentää ja muokata artikkeleita kirjoittajan suostumuksella. Kuvat kirjoittajan ellei erikseen mainita.

Kansi: EU:n lippu ja EU-aiheisia artikkeleita

Kemin Bulgaria-seuralle kunnioituksella

Sain surukseni kuulla, että Kemin Bulgaria-seura on lopettanut toimintansa joulukuussa 2019. Kyseisen seuran jäsenet tekivät mm. paljon työtä burgasilaisen orpokodin hyväksi. Lisäksi Mauri Tuomivaara on opettanut bulgarian kieltä ja Pentti Järvisen valmistamat bulgarialaiset ruuat ovat maistuneet monelle pohjoissuomalaiselle. Kiinteässä yhteydessä seuraan ollut, balkanilaista ja suomalaista musiikkia esittävä Altana-kuoro on edelleen toiminnassa ja sillä on bulgarialainen johtaja Ivan Ivanov.

Seurassa oli enimmillään noin 120 jäsentä, mutta viime vuosina jäsenmäärä oli supistunut noin 40 jäseneseen. Vuonna 1981 perustettu seura olisi täyttänyt ensi vuonna 40 vuotta.

Kemin Bulgaria-seura on auttanut monia bulgarialaisia sopeutumaan Suomeen ja tuonut hyväntekeväisyystoiminnallaan tavallisia suomalaisia yhteen, yksilöä suurempien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Loppuaikoina alkoi kuitenkin tuntua siltä, että alkuaikoina tulivat parhaat ideat, eikä uusia tullut. Myös nuoremman sukupolven kiinnostus oli vähäistä. Näin seura kuvaili toimintaansa: *"Seura on järjestänyt Bulgarian historiaa, matkailua, urheilua, sosiaalisia oloja, kansanperinnettä, -tansseja ja -musiikkia käsitteleviä luentoja. On ollut kuorojen, kansantanssiryhmien ja opiskelijoiden välistä vaihtoa kaupunkimme ja usean bulgarialaisen kaupungin kesken. Olemme myös opiskelleet bulgarian kielen alkeita muutamana vuotena. Maan keittotaito on tullut tutuksi monella ruokakurssilla. Seuramme on avustanut Burgasin orpokodin lapsia. Varat on hankittu pitämällä latukahvilaa ja järjestämällä bulgarialaisia lounaita."*

Kuvateksti *Bulgarian viestistä 1/1984*: Juhlan kunniaksi bulgarialaisiin paitoihin sonnustautuneina bulgariankielen opettaja Mauri Tuomivaara (oik.), sisarensa Paula Särkikangas - seuran puuhaihmissiä hänkin - sekä kansantanssien taitaja Paavo Arponen (Kuva: Kaarlo Kärkkäinen).

Ilkko Suvilehto

Millaisia mielikuvia suomalaisilla on Bulgariasta?

Matkamessut olivat samanlaista hässäkkää kuin monena edellisenä vuonna. Jatkuvaan ihmisvirtaan sekoittuivat erilaiset äänet, värit, uteliaisuus, suvaitsevaisuus, kielet ja kulttuurit sulassa sovussa. Kansainvälisillä MATKA2020 -messuilla oli edustettuna 90 maata ja lähes 1000 näytteilleasettajaa.

Uusia kohteita tänä vuonna olivat Sierra Leone, Benin ja Mongolia. Yllättävän monelle Bulgariakin tuntui olevan uusi kohde, jossa ei ole vielä ehditty käydä.

Suomi-Bulgaria-seura järjesti messuilla Bulgariavisan, jonka pääpalkinto oli 100 euron matkalahjakortti Apollo-matkoille. Suosio oli sen verran kova, että tietokilpailun lomakkeet loppuivat tuntia ennen messujen sulkeutumista. Halukkaat pääsivät visaamaan erityisjärjestelyin.

Tänä vuonna keskityin kuuntelemaan ja kirjaamaan ylös (nimettömänä) messuvieraiden käsityksiä ja mielikuvia Bulgariasta. Nainen, joka ei vielä ollut käynyt Bulgariassa kertoi, että kylpyläkohteet hoitoineen kiinnostavat. Alueena Mustanmeren rantakohteista oli ennakoita myönteinen käsitys ja alue kiinnostaisi koska sieltä voisi jatkaa matkaa Turkkiin.

Toisella haastatellulla oli omakohtaista kokemusta Bulgariasta. Hän oli ajanut autolla Bulgarian läpi ja viettänyt pari päivää Bulgariassa. Blagoevgradin kaupungista jäi kuva mukavana paikkana. Rilan luostaria mies luonnehti komeaksi, joskin sijainti oli hieman syrjäinen. Keskustelumme aikana selvisi sekin salaisuus, että luostarit oli tapana rakentaa syrjäisiin ja vaikeakulkuisiin paikkoihin, että pyhätöt omine uskonnollisine menoineen ja mittaamattomine rikkauksineen saivat olla rauhassa ryöstöretkeilijöiltä ja maahantunkeutujilta. Autoturistin mieleen jäivät Sofian rähjäiset esikaupungit.

Nuori nainen sanoo, ettei hänellä ole kokemusta Bulgariasta, mutta voisi hyvin vierailla Bulgariassa. Hän hakee matkalta uusia elämyksiä, hyviä ravintoloita, joissa paikalliset syövät, kulttuuria ja historiallisia museoita. Kysymykseen, mitä tulee mieleen Bulgariasta, nainen vastaa että ”Kultahietikon pitkät hiekkarannat tuntevat varmaan kaikki suomalaiset”.

Kaikilla mantereilla käynyt rouva, joka ei ole käynyt Bulgariassa, kutsun häntä tässä maailmanmatkaajaksi. Hän on tehnyt uskomattomia kiertomatkoja, ja ollut välillä reissussa 4-6 viikkoa kerralla. Hänelle Bulgariasta tulee mieleen hiekkarannat ja kor-

keampi elintaso kuin alueen maissa keskimäärin. Historialliset kohteet hän mainitsee myös, josta pääsemme aiheeseen Euroopan vanhin valtio.

Ystävyysseurat olivat tänä vuonna monipuolisesti ja uusin ilmein edustettuna. Monella osastolla aitoa vuorovaikutusta syntyi kiitettävässä määrin, mikä kertoo ainakin siitä, että seurojen messuedustajiksi oli nostettu ihmisiä, jotka osaavat kuunnella ja kertoa kohdemaastaan. Tässä yhteydessä haluan kiittää oman seuramme loistavaa messutiimiä. Maija, Ritva H., Mikki, Johanna S., Rita, Leena S., Ritva S., Mirja, Ilkko, Leena B, Laura ja Kari - Suuri kiitos Teille kaikille arvokkaasta panoksestanne matkamessujen onnistumiseksi!

Mukavan lisän suomalais-bulgari-laiseen ystävyysden osastoon toi Emmi Kujanpää, joka esitteli messuilla uutta levyään Solo Album "Nani". Emmin seuraava Helsingin konsertti on 13.3.2020.

Tapani Salonen

Matka2020-messujen tietovisan voittajat on arvottu! Palkinnot menivät Espooseen, Forssaan, Jyväskylään ja Helsinkiin. Voittajille on ilmoitettu. Onneksi olkoon!

Suomi 25 vuotta EU:ssa –konferenssi Sofiassa

Suomen EU:hun liittymisen 25. vuosipäivän yhteydessä Sofian ulkoministeriössä järjestettiin konferenssi, johon osallistui Suomen Bulgarian suurlähettiläs Päivi Blinnikka. Konferenssin järjestäjinä olivat ulkoasiainministeriön diplomaattinen instituutti yhdessä Suomen suurlähetystön Sofiassa ja Bulgarian ja Suomen ystävyysseuran kanssa. Läsnä olivat ulkomaiset ja bulgarialaiset suurlähettiläät ja diplomaatit, tutkijat ja asiantuntijat, Suomen ystävät. Tapahtuma järjestettiin Suomen itsenäisyyspäivänä - 6. joulukuuta, jolloin Suomi itsenäistyi 102 vuotta sitten.

Konferenssin avasi diplomaattisen instituutin johtaja Tanya Mihailova. Pääpuheenvuoron piti konferenssin perustaja prof. Venelin Tsachevski, joka tarkasteli Suomen liittymishistoriaa EU: hun ja maan neljännes vuosisadan osallistumista unioniin. Puheessaan hän kiinnitti erityistä huomiota Suomen tukeen Bulgarian liittymiselle EU:hun vuonna 2007 sekä hedelmälliselle yhteistyölle maiden välillä.

Ulkoministeriön diplomaattisen instituutin johtaja Tanya Mihailova (oikealla) avasi tapahtuman

Suurlähettiläs Päivi Blinnikka esitteli yksityiskohtaisesti Suomen EU-neuvoston puheenjohtajuuskauden painopisteet ja tulokset vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Suomen ja Bulgarian osallistumisesta ja yhteistyöstä EU:ssa annettiin lukuisia lausumia.

Suomi haki EU-jäsenyyttä 18. maaliskuuta 1992. Tämä oli merkittävä muutos toisen maailmansodan jälkeisessä Suomen puolueettomuuspolitiikassa. EU-jäsenyyteen motivoi maan pyrkimys sopeutua uusiin kansainvälisiin olosuhteisiin Itä-Euroopan 1980-luvun lopulla tapahtuneiden kardinaalisten muutosten ja Neuvostoliiton

myöhemmän hajoamisen seurauksena. Tavoitteena oli luoda suotuisimmat olosuhteet sosioekonomiselle kehitykselle, turvallisuudelle ja ulkopoliitille. Suomi, samoin kuin Ruotsi ja Itävalta, joilla on samanlainen asema kuin ei-sotilaallisilla mailla, ovat liittyneet EU:n neljanteen laajentumiseen.

Liittymisneuvottelut aloitettiin helmikuun alussa 1993 ja päättyivät ennätysajassa seuraavan vuoden maaliskuun lopussa. Maatalouden olosuhteiden neuvottelemisen, joka oli Suomelle erittäin tärkeä maan erityisistä ilmasto-olosuhteista johtuen (neljäsosa sen alueesta on napapiirin pohjoispuolella) ja Suomen osallistuminen jäsenvaltioiden yhteiseen ulkopoliittikkaan, oli tärkein paikka liittymisneuvotteluissa, turvallisuus ja suhteet.

Suurlähettiläs Päivi Blinnikka ja professori Venelin Tsachevski

Suomessa 16. lokakuuta 1994 pidetyssä kansallisessa kansanäänestyksessä lähes 57% suomalaisista tuki liittymissopimusta, mutta merkittävä osa äänestäjistä (43%) äänesti vastaan, pelätessään, että EU:hun osallistuminen on täynnä riskejä, etenkin maan sisäisestä itsenäisyydestä, ulko- ja sotilaspolitiikan toteuttamisessa.

Alkuvuoden 1995 liittymisensä jälkeen Suomi on sopeutunut nopeasti ja suhteellisen helposti EU:n olosuhteisiin. Neljä vuotta myöhemmin, vuoden 1999 jälkipuoliskolla, maa oli ensimmäistä kertaa EU:n neuvoston vaihtuva puheenjohtaja. Saman vuoden joulukuussa päätettiin aloittaa liittymisneuvottelut Itä-Euroopan ehdokasmai-

den toisen ryhmän kanssa, mukaan lukien Bulgaria. Suomen seuraava vaihtuva puheenjohtajakausi oli vuoden 2006 jälkipuoliskolla. Se tapahtui samanaikaisesti Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen ratifioinnin loppuunsaattamisen kanssa.

Vuosisadan ensimmäisen vuosikymmenen lopulla EU: n olosuhteet alkoivat heikentyä. Vuonna 2009 tapahtunut talouden taantuma ja taloudellinen epävakaus vaikuttivat haitallisesti Suomen kehitykseen. Samana vuonna ja sen jälkeen vuosina 2012-2014 sen bruttokansantuote laski. Lisäksi EU: n integraatioprosessissa on ollut kasvia vaikeuksia, ja unionin toimielinten toimintaan on kohdistettu yhä enemmän julkista kriittisyyttä. Se on muotoutunut myös Suomessa, ja sitä ilmentää ennen kaikkea populistinen Perussuomalaiset, josta on tullut yksi tämän vuosikymmenen johtavista puolueista ja joka on ollut jonkin aikaa mukana maan hallituksessa.

Suurin osa suomalaisista pitää silti EU-jäsenyyttä hyödyllisenä itselleen ja maalleen sekä sosioekonomisesti että turvallisuudessa. Suomi on yksi taloudellisesti edistyneimmistä jäsenvaltioista, jolla on korkea elintaso, vakaa ja tehokkaasti toimiva demokraattinen hallintojärjestelmä. Vaikka Suomi on väestömäärältään 26. (5,5 miljoonaa), se on BKT: n perusteella 15. ja asukasta kohti kymmenes Euroopassa. Se on kuudennella sijalla poliittisen demokratian alalla ja taloudellisessa kilpailukyvyssä seitsemäs. Suomi kuuluu maihin, joissa korruptio on maailman alhaisin. Erittäin merkittäviä ovat maan saavutukset sosiaalisella alalla, jolla se on maailman johtajien joukossa. Sosiaalimenon menot ovat yli 30% valtion talousarviosta, mikä tekee niistä toiseksi taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön jäsenmaiden joukossa. Suomessa koulutukseen käytetään 6-7% ja BKT:hen 3,5%, mikä on EU:n ja Euroopan korkeimpia.

Konferenssiin osallistui myös ulkomaisia suurlähettiläitä ja diplomaatteja

Suomi on yksi EU:n jäsenvaltioista, joka maksaa unionin talousarvioon enemmän rahaa kuin saa. Viimeisen vuosikymmenen aikana tämä määrä on ollut noin 4,5 miljardia euroa, ja EU:n jäsenyyden viimeisen 25 vuoden aikana se on ollut yli 6,5 miljardia euroa. Suuri osa tästä rahoituksesta on käytetty ehdokasmaiden ja uusien Itä-Euroopan maiden, myös Bulgarian, tukemiseen.

Heinäkuun alusta vuoden 2019 loppuun Suomi on EU:n neuvoston vaihtuva puheenjohtaja kolmannen kerran. Tämä on kriittinen ajanjakso unionin historiassa, johtuen Ison-Britannian äskettäisestä lähdöstä. EU:n kriisi on ratkaistava kiireellisesti ja palautettava jäsenvaltioiden välisten integraatiosuhteiden dynamiikka. Tämä on Suomen puheenjohtajakauden päätavoite, jonka motto on "Kestävä Eurooppa, kestävä tulevaisuus". Puheenjohtajavaltion esityslistalla on neljä pääprioriteettia: oikeusvaltion yhteisten arvojen ja periaatteiden vahvistaminen, kansalaisten kilpailukykyyn ja sosiaalisen osallisuuden lisääminen EU:ssa, EU:n aseman vahvistaminen kansainvälisen yhteistyön johtajana kansainvälisessä yhteistyössä ilmastonmuutoksen kielteisten vaikutusten torjumiseksi, unionin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden parantaminen. Nämä painopisteet ovat linjassa hyväksytyyn EU-neuvoston strategiaohjelman vuosille 2019-2024 suuntaviivojen ja tavoitteiden kanssa, joiden toteuttaminen alkoi Suomen puheenjohtajakaudella.

Näiden painopisteiden toteuttamisessa on tapahtunut merkittävää edistystä kuluneen ajanjakson aikana. Kuten kahdella edellisellä ajanjaksolla, jolloin Suomi toimi puheenjohtajana, suomalaisen diplomatian tyypilliset ominaisuudet - aloite, käytännöllisyys, ahkeruus, kyky toimia aktiivisena välittäjänä toimielinten ja jäsenvaltioiden välillä yhteisen sopimuksen saavuttamiseksi - ovat nousseet esiin. Suomen puheenjohtajakaudella pidettiin lukuisia kokouksia ja keskusteluja, joissa tehtiin erityisiä päätöksiä EU:n kehityksen ja politiikan tärkeimmistä suuntaista ja ongelmista.

Marraskuussa 2019 EU:n neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsivät sopimukseen unionin vuoden 2020 talousarvion suuruudesta ja kohdentamisesta, jossa keskityttiin ilmastonmuutoksen haitallisten vaikutusten torjumiseen (Suomen pääministerin Antti Rinteen mukaan) tämä ongelma voi olla "seuraava sankarillinen teko Euroopassa"), lisäämällä työllisyyttä, parantamalla EU:n sisäistä ja ulkoista turvallisuutta ja sääntelemällä muuttoliikettä. Näistä ja niihin liittyvistä lukuisista aiheista on käyty kymmeniä erityisiä keskusteluja ja kokouksia ministeritason ja asiantuntijoiden tasolla, ja tuloksista tehdään tiivistelmä jäsenvaltioiden päämiesten loppukokouksissa Suomen puheenjohtajakauden lopussa.

Huolimatta EU:n kohtaamista vaikeuksista Suomi tukee vahvasti EU:n laajentumista. Suomen kanta tähän kysymykseen on, että EU:n uudistuksen ei pitäisi olla perustana tai perusteena uusien jäsenvaltioiden liittymisen keskeyttämiselle, mikä kiinnostaa EU:ta ja Eurooppaa. Suomen johtajat ovat toistuvasti sanoneet, että Länsi-Balkanin

maiden integroitumista EU:hun ei pitäisi kohtuudella viivästyttää, koska myös alueen maat kuuluvat Eurooppaan, ja EU on sitoutunut hyväksymään ne edellyttäen, että ne täyttävät tarvittavat kriteerit. On symbolista, että Romania oli EU:n neuvoston vaihtuva puheenjohtaja ennen Suomea ja seuraava maa, joka suorittaa saman tehtävän vuoden 2020 alusta, on toinen Balkanin maa - Kroatia.

Presidentit Bulgarian Rumen Radev (vas.) ja Suomen Sauli Niinistö (oikealla)

Bulgarian ja suomalaisten kansojen, joiden Suomen itsenäisyysjulistuksen jälkeen vuonna 1917 tuli valtioiden väliseksi, suhteiden vuosisatoja vanhassa historiassa keskinäisellä yhteistyöllä on erityinen paikka. Suomi pääsi EU:hun paljon aikaisemmin kuin Bulgaria, jolle se tarjosi kattavaa tukea jäsenyyden valmisteluissa. Suomalaiset virkamiehet vastustivat syrjiviä ehtoja Bulgarian liittymiselle EU:hun. Tämä näkyi erityisen selvästi joidenkin jäsenvaltioiden perusteettomassa pyynnössä täysin turvallisten Kozloduyn reaktorien käytöstä poistamisesta varhaisessa vaiheessa. Merkittävä osa Suomen taloudellisesta tuesta Itä-Euroopan maille osoitettiin Bulgarialle.

Bulgarian ja Suomen ystävällisten suhteiden historiallinen perusta on usean tuhat vuotta vanha suomalainen osallistuminen Venäjän ja Turkin väliseen sotaan vuosina 1877–1878. Bulgaria oli ensimmäisten joukossa, joka tunnusti Suomen itsenäisyysjulistuksen vuonna 1917 ja pian sen jälkeen kahdenväliset diplomaattisuhteet, joiden satavuotisjuhla vietettiin viime vuonna (2018).

Bulgarian liittymisen jälkeen EU:hun vuoden 2007 alussa Bulgarian ja Suomen suhteet ovat siirtyneet uuteen vaiheeseen ja ne ovat saaneet laadullisesti uuden ulottu-

vuuden. Kahden maan välillä on luotu molempia osapuolia hyödyttävä kumppanuus, joka perustuu demokraattisiin arvoihin, yhteisiin tai vastaaviin kantoihin EU:n kehityksen ja politiikan päälinjoissa. Bulgaria ja Suomi tukevat uskomattomasti EU:n vahvistamista kansallisten etujensa ja muiden osallistujamaidensa mukaisesti. Ne uskovat, että EU:lla on välttämätön rooli monenvälisen yhteistyön kehittämisessä, Euroopan turvallisuuden ylläpitämisessä ja Euroopan roolin vahvistamisessa maailmanlaajuisissa kansainvälisissä suhteissa. Bulgaria ja Suomi ovat yhtä mieltä EU:n uudistuksen tarpeesta.

Kokemus Suomen osallistumisesta EU:hun on erittäin hyödyllistä Bulgarialle, joka ei valitettavasti hyödynnä sitä riittävästi. Sama pätee kahdenvälisen yhteistyön laajentamiseen, etenkin talousalueella, jolla olosuhteet ovat suotuisat. Näistä asioista keskustellaan ehdottomasti kahden maan johtajien välisissä tapaamisissa, jotka antavat impulssin Bulgarian ja Suomen perinteisten ystävyysuhteiden ja yhteistyön edelleen kehittämiselle.

*Kirjoittanut professori Venelin Tsachevski
2. joulukuuta 2019
käännös Mikki Lehessalo*

Georgieva: Bulgaria on matkalla euroon

Bulgarian suunnitelmat ottaa yhteisvaluutta euro käyttöön vuonna 2023 ovat täysin toteuttamiskelpoisia, arvioi Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) pääjohtaja **Kristalina Georgieva**.

Bulgaria on ollut Euroopan unionin jäsen vuodesta 2007. Maan suunnitelmana on ottaa euro käyttöön vuonna 2023.

"Odotukseni ovat, että Bulgarian liittyminen euroalueeseen tapahtuu täsmälleen suunnitelmien mukaisesti", Georgieva sanoi bulgarialaiselle BNR-radiokanavalle. Hänen mukaansa Euroopan keskuspankin pääjohtaja **Christine Lagarde** suhtautuu erittäin myönteisesti Bulgarian pyrkimykseen liittyä euroalueeseen.

Bulgarialaisen Georgievan mielestä liittyminen euroon olisi valtiolle hyödyllinen päätös ja tarjoaisi rahapoliittista vakautta sekä suojaa kansainväliseltä epävarmuudelta.

ML/HS-Reuters

Balkanin alueelta riittää Euroopan unioniin tulijoita

Bulgarian naapurimaa Serbia ja Adrianmeren rannikolla sijaitseva Montenegro ovat lähinnä EU-jäsenyyttä Balkanin alueen maista. Yhteensä kuusi Länsi-Balkanin maata tahtoo EU:n jäseneksi.

Bulgarian EU-puheenjohtajuuskausi (alkuvuodesta 2019) toi agendalle EU:n laajentumisen Länsi-Balkanille. Mielestämme Bulgaria toi tärkeän asian yhteiselle agendalle ja samalla puheenjohtajana osoitti vahvan aluetuntemuksensa.

Puheenjohtajuuskauden motto olikin: "United we stand strong".

Emme käsitelleet aihetta tuoreeltaan puheenjohtajuuskauden päätyttyä vaan halusimme katsoa rauhassa, hautautuuko tärkeä teema uusien aiheiden alle vai jatkuuko Balkanin alueen aktiivinen kytkeminen EU:iin.

Pisimpään jäsenyyttä hakeneet ovat olleet jonossa jo 15 vuotta. Jugoslavian hajoamissotien jäljiltä alueelle on syntynyt ryhmä pieniä ja keskisuuria maita. Useimmissa näistä on ollut ongelmia demokratian toteutumisessa, oikeusjärjestelmän vakiintumisessa ja järjestäytyneen rikollisuuden kitkemisen kanssa. Kööpenhaminan poliittisten kriteerien mukaan jäsenmaiden on turvattava demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet ja vähemmistöjen oikeudet.

Bosnia-Hertsegovina ja Kosovo ovat mahdollisia jäsenehdokkaita, mutta Länsi-Balkanin alueen potentiaalisina EU-jäseninä jonossa viimeisinä. EU:n laajentuminen tähtää rauhan, vakauden, turvallisuuden ja myönteisen talouskehityksen aikaansaamiseen ja ylläpitämiseen. Ajatus yhteisestä Euroopasta arvo- ja talousyhteisönä käynnistyi todenteolla Saksojen yhdistymisestä 1990-luvulla. Suomessa järjestettiin kansanäänestys EU-jäsenyydestä vuonna 1994. Suomesta tuli EU:n jäsenvaltio 1.1.1995. Bulgariasta tuli EU:n jäsen 1.1.2007.

Bulgaria, Romania, Slovenia ja Kroatia ovat EU:n jäseniä. Ne toimivat alueellisena esimerkkinä ja vertailukohtana tuleville jäsenmaille. EU:n idean teho ja voima perustuvat kauppapoliittiseen laajentumiseen. Vuonna 2004 koettiin *big bang*, eräänlainen alkuräjähdyks, kun Baltian maat, Tshekki, Slovakia ja Malta liittyivät EU-perheeseen. Tästä näkökulmasta EU:n liikevoima, laajentuminen uusiin maihin ei voi pysähtyä. Laajentumista ovat hidastaneet EU:n kriteerit tuleville jäsenmaille sekä omat sisäiset kriisit. EU:ssa on koettu yhtä aikaa pakolaiskriisi, oikeusvaltiokriisi, populististen puolueiden esiinmarssi, talouskriisi ja viimeisimpänä brexit, jonka toteutumiseen kukaan ei tosissaan uskonut. Ainakaan ei halunnut uskoa. Brexitissä ei ole voittajia. Molemmat osapuolet häviävät.

Länsi-Balkanin mailla on paljon yhteistä, mutta myös paljon eroja. Kroatia on toistaiseksi ainoa alueen maista unioniin liittynyt valtio.

Länsi-Balkanin alue ei kiinnosta pelkästään EU:a. Balkanin alue on strategisesti tärkeä alue, minkä myös Kiina ja Venäjä tiedostavat selvästi. Molempien suurten maiden läsnäolo alueella tuntuu. Viimeiset kymmenen vuotta EU on ollut melko passiivinen Balkanin suhteen. Vasta Bulgarian puheenjohtajuuskausi kunnolla herätti EU:n pitkästä talviunesta. Samoin geopolitiikka ja Kiinan sekä Venäjän aktivoituminen alueella.

Laajentumishanke Länsi-Balkanille ei ole kaikille nykyisille jäsenmaille itsestään-selvyys. Varsinkin Ranska ja Hollanti ovat hillinneet innokkaimpia jäsenmaita. Ranska ja Hollanti ovat molemmat keskeisiä jäseniä EU:ssa. Näiden maiden mielipidettä ei voi mitenkään ohittaa. Ranska on nähnyt unionin ensisijaisena tehtävänä yhteistyön syventämisen nykyisten jäsenmaiden kanssa, sen sijaan että unioni jatkaisi laajentumistaan Länsi-Balkanille. Komissio on linjannut, että Serbia ja Montenegro voisivat olla molemmat unionin jäseniä vuoteen 2025 mennessä. Asiantuntijat ja tutkijat pitävät aikataulua liian kunnianhimoisena, suorastaan mahdottomana toteuttaa.

Tapani Salonen

Lähde: Suomen kuvalehti SK 37 syyskuu 2019, ss. 30-35.

Itä-Euroopassa väki vähenee - tule apuun EU

Kroatian pääministerin Andrej Plenkovićin mukaan EU:lta tarvitaan lisätukea väestön vähenemisestä kärsiville maille. LEHTIKUVA/AFP

Väkikato itäisessä Euroopassa on yltenyt jo niin pahaksi, että se uhkaa maiden selviytymistä, EU-puheenjohtajamaa Kroatia varoittaa.

Kroatian pääministerin Andrej Plenkovićin mukaan EU:lta tarvitaan lisätukea väestön vähenemisestä kärsiville maille. Kroatialaisilla on tilanteesta omakohtaista kokemusta. Sen jälkeen, kun Kroatia liittyi EU:hun vuonna 2014, sen noin 4 miljoonasta asukkaasta ainakin 190 000 on muuttanut ulkomaille. Maastamuuton lisäksi ongelmana on matala syntyvyys.

- Kroatiassa olemme tehneet paljon muutoksia väestöpolitiikkaan, verotukseen, lasten- hoitoon ja vanhemmille annettavaan rahaan - teemme niin paljon kuin pystymme. Mutta meidän pitäisi tehdä jotain koko Euroopan tasolla, Plenkovic sanoi sanomalehti Financial Timesille.

Ennusteissa yli 20 prosentin pudotuksia

Itäisen Euroopan väkikatoa selittävät eritoten kaksi viime vuosikymmenten isoa geopoliittista muutosta: Neuvostoliiton romahtaminen ja EU:n laajeneminen. Molemmat ovat lisänneet ihmisten liikkumisvapautta ja mahdollisuutta muuttaa maasta toiseen parempaa elämää etsimään.

EU-komission selvityksen mukaan esimerkiksi Latvian väestö kutistui 27 prosenttia ja Liettuan 23 prosenttia vuosina 1990-2017.

Monien muuttopäätökseen vaikutti myös vuosien 2009-2012 talouskriisi, joka heikensi työllisyysnäkymiä ja elintasoja entisestään. Vaikka tilanne on monessa itäisen Euroopan maassa sittemmin parantunut, palkkataso laahaa edelleen länttä jäljessä ja korruptio ja nepotismi rehottavat yhä.

Ennusteet eivät lupaa tilanteeseen parannusta. YK:n mukaan vuoteen 2050 mennessä väestö vähenee suhteessa eniten Bulgariassa, Latviassa, Liettuassa ja Ukrainassa - kaikissa noin 20 prosenttia tai enemmän. Myös monet niistä maista, joissa väestön ennustetaan supistuvan 10-20 prosenttia, sijaitsevat itäisessä Euroopassa.

Maahanmuuttajia ei haluta

Tilannetta hankaloittaa se, että monet niistä maista, joissa väestö vähenee eniten, suhtautuvat myös kielteisimmin maahanmuuton lisäämiseen.

Vuonna 2017 tehdyn kyselyn mukaan kielteisimmin maahanmuuttoon suhtautuvien maiden kärkikymmeniköstä kahdeksan oli itäisessä Euroopassa: Pohjois-Makedonia, Montenegro, Unkari, Serbia, Slovakia, Latvia, Viro ja Kroatia.

Maahanmuuton lisäämisen sijaan monet maat ovat yrittäneet kasvattaa syntyvyyttä. Esimerkiksi Unkarissa pääministeri Viktor Orbanin hallitus tarjoaa aviopareille 30 000 euron lainoja, joita ei tarvitse maksaa takaisin, jos perhe saa kolme lasta.

- Tarvitsemme unkarilaisia lapsia -- ihmiset haluavat, että Unkari pysyy unkarilaisena maana, Orban sanoi viime vuonna.

Mikki Lehessalo/STT

Yleinen kokous 23.4.2020 klo 17.00

kulttuurikeskus Caisa, kh Kaura, Kaikukatu 4 B Helsinki
(ent. Elannon Leipätehdas, käynti sisäpihalta)

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Pientä tarjoiluakin on luvassa.

Tervetuloa!

Bulgaria sitoi hoitajien palkat lääkärien palkkoihin

Sairaanhoitajien palkat sidottiin lääkärien palkkoihin suhteessa 1:1,6. Tästä sovittiin joulun aatonaattona vuosia 2020–22 koskevassa valtakunnallisessa raamisopimuksessa, joka liittyy Bulgarian terveydenhuollon laajempaan uudistukseen. Sopimus koskee myös yksityistä puolta.

Terveysalan budjetista vähintään 50 % käytetään palkkoihin, lupasi terveysministeri **Kiril Ananiev** sopimuspäivänä ministeriön eteen mielenosoitusleirin pystyttäneille hoitajille. Raamisopimusta oli edeltänyt jo maaliskuussa spontaanisti alkanut hoitajien maanlaajuinen protestiaalto, jolla oli vaadittu parempia palkkoja ja työoloja.

Raamisopimuksen vaikutus palkkojen levämääriin jää nähtäväksi, kun tulokset siirtyvät työpaikoille. Työehtosopimukset, joihin levämäärät on kirjattu, eivät ole yleisitöitä, ts. niitä noudatetaan, jos paikallisesti niin sovitaan – mikä ei läheskään aina tapahdu. Alueelliset ja yksikkökohtaiset palkkaerot saattavat olla isojaakin. Bongasin erään järjestön sivustolta mm. tiedon sairaalasta, jossa tes-palkkojen (900 levaa/kk) käyttöönotto merkitsi hoitajille 22 %:n korotuksia.

Hoitajavaje iso

Suomalaisittain 1:1,6 -suhde kuulostaa erikoiselta. Ainakin osin sitä selittänee maan iso hoitajapula. Puuttuu noin 30 000 hoitajaa ja 4000 kättilöä eli nykymäärät pitäisi lähes kaksinkertaistaa. Hoitajia on nyt kolmanneksen vähemmän kuin vuonna 1992 ja heidän keski-ikänsä on noussut 52 vuoteen; kolmisentuhatta hoitajista on eläkeiän ylittäneitä. Etenkin nuoret hoitajat ovat muuttaneet maasta parempien palkkojen ja työolojen perään. Bulgarialaiset hoitajat ovat olleet haluttuja muissa maissa, sillä sairaanhoitajakoulutus on tasokasta. Hoitajat suorittavat alemman korkeakoulututkinnon, jossa on kolme vuotta teoriaopetusta ja vuosi harjoittelua.

Maan lääkäritiheys sen sijaan ylittää EU:n keskiarvon; on korkeampi kuin esimerkiksi Suomessa. Vuodesta 1992 kehitys on poikennut hoitajista: lääkärien määrä on kaksinkertaistunut. Tilaston mukaan vuonna 2018 Bulgariassa lääkäreitä oli 29667 ja hoitajia 30589 – suhde on EU:n ääripäitä lajissaan. Etelä-Euroopassa se ei kylläkään ole poikkeuksellinen, myös Kreikassa, Kyproksella ja Italiassa suhde on samantapainen. Mutta lääkäreitä ei ole tyytyväisiä palkkoihinsa ja työoloihinsa, vaan heitäkin muuttaa maasta.

Koko terveydenhuolto odottaa remonttia

Bulgariassa on valmisteilla terveydenhoidon kokonaisuudistus, johon raamisopimus osaltaan liittyy. Hoitajien protestiaallon voimakkuus ja laajuus lienee vaikuttanut siihen, että raamisopimus tehtiin jo nyt.

Ananiev selitti parlamentille kesällä tilannetta ja totesi, että samoin kuin Euroopassa yleensäkin, väestö maassa vanhenee ja pitkäaikaissairaiden määrä kasvaa. Samanlaisesti myös hoitohenkilökunta vanhenee eikä ala houkuttele nuoria. Edes koulutuspaikkojen lisäyksellä ongelmaa ei ratkaista nopeasti ja sitä paitsi koulutuspaikkojen lisääminen on kallista. Myös hoitajavuoto ulkomaille vie osan hyödystä.

Hoitajavaje on vain yksi terveydenhuollon ongelmista. Iso ongelma on, että bulgarialaiset maksavat omasta lompakostaan suuremman osuuden terveystuloistaan kuin monien varakkaampien maiden kansalaiset - lääkkeistään esimerkiksi 65 %.

Sairaskassan osin korvaamien asiakasmaksujen lisäksi on olemassa myös se, mitä on kutsuttu ”valkotakkien mustiksi markkinoiksi” eli terveydenhuollon asiakkaiden maksama korruptio. Jolla puolestaan on kosketuskohta myös alan henkilöstön palkkausongelmiin.

Valtio lupasi kasvattaa 200 miljoonalla osuuttaan vuoden 2020 terveydenhuollon budjetissa. Tämä lupaus annettiin lokakuussa, kun ammattiliitto KSNB ennätti järjestämään oman mielenosoituksensa.

Potkut ja uusi järjestö

Sairaanhoitajien protestiliike ei nimittäin ollut ammattiliiton järjestämä, vaan spontaanisti syntynyt. Sen keulahahmona toimi maaliskuusta alkaen sairaanhoitaja **Maja Ilieva**. Hän sai elokuussa potkut työstään sairaalassa, jossa oli toiminut KNSB:n osaston puheenjohtajana. Järjestöltä ei kuitenkaan tullut tukea, vaan lähinnä nuhteita ”suurisuisuudesta”, joten järjestöpoliittisia kuvioita jää arvailemaan.

Hoitohenkilökunta on perinteisesti kuulunut alan yhteiseen sopijajärjestöön KNSB:hen. Maja Ilievan aloitteesta sairaanhoitajille perustettiin oma järjestö AMBS. Alan järjestöjä näyttää nyt olevan kolme: KNSB, ABMS sekä BAPZG, joka kotisivuistaan päätellen keskittyy lähinnä ammatillisiin kysymyksiin kuten esim. koulutussertifikaatteihin ja työnjakoon - ei siis työehtosopimusasioihin.

Ritva Särkisilta

KNSB = Konfederatsija na nezavisimite sindikati v Balgarija

ABMS = Asosiatsija na balgarskite meditsinski sestri

BAPZG = Balgarska asosiatsija na profesionalistite po zdravni grizhi

Petja

Bulgarianmatkat ovat osaltani ohi. Viimeisen tein vuoden 2019 lokakuussa. Matkoja on kertynyt vuosien 1996 ja 2019 välillä yhtä vaille 40. Syynä reissujeni loppumiseen on huonontunut liikuntakyky, mikä varsinkin lentokenttien transihalleissa vaatii ponnisteluja ja turvautumista boggie-kyyteihin. Sofiassa käytin yhä enemmän takseja. Siitä miten maa on tullut matkakokemuksieni ynnä muun informaation kautta tutuksi väläytin puheenjohtaja Saloselle aikomustani kirjoittaa silloin tällöin kolumnin.

Ajattelin tässä ensimmäisessä käsittelä lähinnä valittuja kohtia suomalaisten ja bulgarialaisten etunimistä ja mitä tiettyjen nimien bulgarialaiset kantajat tuovat mieleeni ja miten tästä päädyin nuorten runoilijoiden kohtaloihin.

Kun uusia nimiä on jälleen valittu almanakkaamme, jossa usean päivän saldo käsittää niin monta nimeä, että pieneen taskukalenteriin ei mahdu kuin muutama nimi per päivä, tulee mieleeni sinne nyt valittu nimi Petja. Suomessa se venäläisenä peruna ensi sijassa viittaa maskuliinisuuteen perustuen nimeen Pietari, jonka yksi johdannaisista se on. Tunnetuin on Pekka. Kaikki he viettävät nimipäiviään 29.6. Useimmat meidän Petjamme ovat poikia ja miehiä. Kuitenkin ainakin yksi feminiini on: Sykkeestä tunnettu käsikirjoittaja Petja Peltomaa.

Bulgariassa lähestulkoon kaikki a-loppuiset etunimet viittaavat naissukupuoleen. Venäjällä miehiset diminutiivit voivat olla a-loppuisia: Vanja, Ilja, Kostja kuin myös Petja. Bulgarialaiset tuttuni ovat joskus kyselleet miksi meillä on pojilla nimiä Pekka, Jorma, Ilkka jne. Vastasin, että onhan teilläkin ainakin Nikola pojilla. Englantilaiset translitteroivat bulgarialaisen Petjan muotoon Petya. Vastaavasti j:n tilalla on y nimissä Jambol, Javorov, Juri, Kolju, Jevgeni, jne

Tunnen ja tiedän Bulgariasta useita Petja-nimisiä naisia; eräskin, jonka kanssa koneessa kerran juttelin, kertoi muuttaneensa Helsinkiin. Sikäläinen naispuolinen kollegani Sofian yliopistopiireistä taas on nimeltään Vanja.

Ehkä tunnetuin bulgarialainen Petja-tyttö oli runoilija **Petja Dubarova** (1962- 1979). Hänen traagisena kohtalonaan oli joutua maan poliittisen systeemin murjomaksi. Silloiset koululaiset velvoitettiin kesälomillaan työskentelemään parin-kolmen viikon ajan mikä milläkin työmaalla, tehtaassa jne. Petjalle osoitettiin työ kotikaupungissaan Burgasissa oluttehtaan pullottamislinjalle. Ehkä ajattele mattomuuttaan tai joko kepponen tai pikemminkin systeemiin kohdistunut kapinahenki mielessään hän peukaloi liukuhihnaa saaden aikaan melkoisen sotkun kaljan pullotuksessa. Tästä ei

hyvää seurannut enempää tehtaassa kuin hänen englantilaisessa koulussaankaan. Arvosanat laskivat ja erottaminen oli hilkulla. Lisäksi hänen äitinsä toimi opettajana, mikä ei suinkaan asiaa parantanut. Useat tähän englantilaiseen eliittikouluun hyväksytyt eivät osoittautuneet opillisesti lahjakkaiksi. Sisäänpääsy edellytti ensi sijassa vanhempien huomattavaa asemaa puoluehierarkiassa. Petja oli kuitenkin lahjakkaana poikkeus. Tilanne eskaloitui siihen, että tyttö löytyi eräänä joulukuisena aamuna kuolleena vuoteestaan tyhjä pilleripurkki yöpöydällä. Hän jätti lapulle arvoitukselliset sanat:

Petetty

Nuoruus

Anteeksianto

Uni

Muisto

Suuren talon seinien takana SALAISUUS

Hämmennys hänen koulussaan ja ystäviensä piirissä oli suuri. Systemi ei luonnollisestikaan tapaukseen pahemmin reagoanut. Kuitenkin hänestä tuli ikoni kaikille niille, jotka kautta koko itäblokin arvostelivat systeemin säätelemää koulutuspolitiikkaa. Petjaa pidetään nykyään Bulgariassa eräänä maan huomattavimmista runoilijoista. Hänen Burgasin kotinsa on museoitu, muistopatsas on pystytetty kaupungin rantapuistoon muiden kuuluisuuksien seuraan. Vuonna 2012 hänestä julkaistiin postimerkki. Ulkomailla tunnetuin lienee hänen postuumi runokokoelmansa "Here I am, In Perfect Leaf Today (the Poetic Will of Petya Dubarova)".

Postimerkki Petja Dubarovasta

Petja Stoykova Dubarova kuului niihin nuorena kuolleisiin runoilijoihin, joita Bulgariassa ovat mm. **Hristo Botev** (Hristo Petkov) (1848 – 1876), suurin bulgarialainen Vasil Levskin jälkeen, runoilija ja vuoden 1876 huhtikuun kansannousun vapaustaistelija, joka kaatui lähellä Vratsaa. **Peyo Javorov** (Peyo Kracholov)(1879 – 1914) tunnettiin ranskalaisperäisestä symbolismi-runoudestaan ynnä runoistaan Makedonian ja Armenian vapaustaistelujen puolesta ja joka sokeutui yrittäessään ensi kerran itsemurhaa, missä onnistui toisella kertaa. **Dimcho Debeljanov** (1887 – 1916), joka kaatui I maailman sodassa ja jonka äidistä Ivan Lazarov veisti muistopatsaan, missä äiti odottaa poikansa palaamista kotiin Koprivstitsaan. **Geo Milev** (Georgi Milev Kasabov) (1895 – 1925), joka v. 1925 Sofian Sveta Nedelja-kirkon tuhonneen ja pari sataa ihmistä surmanneen kommunistien järjestämän attentaatin jälkiselvittelyissä pidätettiin oltuaan ilmeisesti väärän aikaan väärässä paikassa ja kuristettiin rautalangalla lukuisten muiden kanssa. **Hristo Smirnenski** (Hristo Izmirlijev) (1898 – 1923), joka menehtyi tuberkuloosiin. **Nikola Vaptsarov** (1909 - 1942) laivamekaanikkona työskennellyt yksi maan huomattavimmista runoilijoista, joka kommunistisen toiminnan vuoksi ammuttiin oikeistokomennon aikana. **Penyo Penev** (1930 - 1959), joka osallitui Dimitrovgradin kaupunkia rakentavaan prikaatiin, mutta systeemiin turhautuneena päätti päivänsä asuinrakennuksessaan. Kaikkia heitä on kunnioitettu myös postimerkein, muistopatsain ja kotimuseoin.

Onhan meilläkin joukko nuorena kuolleita runoilijoita, kuten Edith Södergran (1882 - 1923), Uuno Kailas (1901 - 1933), Saima Harmaja (1913 - 1937) ja ennen kaikkea Aleksis Kivi (1834 - 1872).

Raimo Uusinoka

Lähteinä googlen hakusana Petja Dubarova, jossa muistokirjoitus hänen opettajaltaan sekä muiden mainittujen henkilöiden hakusanat.

Dora Gabe

Juutalaistaustainen Dora Petrova Gabe syntyi 16. elokuuta 1888 Dabovikissa. Dora oli venäläisen emigrantin Peter Gaben tytär. Tämä oli Bulgariassa näkyvä julkisuuden hahmo ja hän olikin ensimmäinen juutalainen joka pääsi kansankongressiin. Isä toimi myös journalistina ja niinpä kipinä kirjoittamiseen lienee syntynyt jo lapsuuden kodissa.

Dora kävi lukionsa Varnassa ja jatkoi Sofian yliopistossa luonnontieteiden parissa.

Peyo Yavorovin ja Dora Gaben tiet leikkaavat alkuvuodesta 1905. Tuolloin Yavorov oli jo tunnustettu ja rakastettu runoilija Bulgariassa. Hän on julkaissut ensimmäisen runonsa, ja uudet runonsa ilmestyvät arvovaltaisessa lehdessä. Vain 27-vuotias

Yavorov toimi vuonna 1905 kansalliskirjaston johtajana. Samaan aikaan Dora Gabe on 17-vuotias tyttö, joka saapui kotikaupungistaan Dobrichista Sofiaan jatkamaan koulutustaan. Yhdessä jo vakiintuneen runoilijan Ekaterina Nenchevan kanssa he vuokraavat huoneen hotellissa ja asuvat huonetoiverina. Nencheva löytää huoneesta Doran muistivihon ja huomaa että siinä on runoja. Ekaterina vie muistivihon Yavoroville, joka näkee heti, että runoissa on sitä jotain. Hän haluaa tavata Doran, joka on sekä peloissaan että innoissaan, kun tunnustettu runoilija haluaa tavata hänet. Heidän ensitapaamisen Dora muistaa näin: ” En pitänyt ensi näkemältäni hänestä, mustat hiukset silmillä, hänen silmänsä

olivat ilmeettömät. Vain hänen äänensä oli hyvä – lämmin, pehmeä ääni, joka peitti runoilijan sisäisen viehätysvoiman. Muistan Yavorovin hänen äänensä kautta.”

Yavorov näkee Dorassa kyvyn ja uskoo, että hänestä tulee Bulgarian suuri runoilija. Tämä selviää heidän käymästään kirjeenvaihdosta. Kirjeissä Yavorov opastaa ja ohjaa Doraa runoilijan polulla, mutta hyvin hienovaraisesti. Kirjeenvaihdossa tulee myös tunteet peliin ja Yavorov kirjoittaa Doralle mm. ”Et voi koskaan tietää ja tuntea luonnettani, valitettavasti luulet turhaan tuntevasi minut ja turhaan toivot tuntevasi minut joskus. Voisiko näin olla, kun en ole koskaan tuntenut itseäni?”

Kaikki tämä hämmentää Doraa. Tuolloin hän oli vielä hyvin nuori eikä voinut nähdä suuren runoilijan henkeä. Tunteiden lisäksi Gabe tuntee olevansa myös runoissaan uhattuna. Hän pelkää, että Yavorovin vaikutus hänen runoihinsa on liian suuri, liian merkittävä.

Dora matkaa Sveitsiin Geneven yliopistoon ja jatkaa sieltä edelleen Grenobleen opiskelemaan ranskalaista filologiaa, vaikka Yavorov pyytää häntä olemaan lähtemättä. Sveitsiin hän saa kirjeen Yavorovilta, joka hylättynä on kirjoittanut julman kirjeen. Heidän suhteensa loppuu tähän.

Muutaman vuoden kuluttua he tapaavat satunnaisesti Bristol-ravintolassa. Dora saapui isänsä kanssa Sofiaan lähteäkseen Italiaan. Molemmat ovat iloisesti yllättyneitä odottamattomasta tapaamisesta, ja seuraavina päivinä ennen Doran lähtöä Italiaan he tapaavat lounailla samassa ravintolassa. Eräänä päivänä heidän joukossaan on yliopiston kirjallisuuskriitikko ja apulaisprofessori Boyan Penev, joka haluaa tavata nuoren runoilijan. Muutama päivä Doran ja Boyan Penevin ensitapaamisen jälkeen Yavorov kutsui Gaben teatteriin. Teatteriin mennessä Doraa tervehti Penev, joka halusi saattaa hänet teatteriin. Kun Yavorov näki heidät yhdessä, hän heitti liput heidän käsiinsä ja lähti uhkaavasti. Muutamaa vuotta myöhemmin Boyan Penevistä tuli Dora Gaben aviomies.

Aviopuolison Boyan Penevin kanssa tie vei matkoille ulkomaille, mm. Puolaan ja Tsekkiiin sekä Ranskaan ja Isoon – Britanniaan.

He asuivat joitakin vuosia Puolassa ja hänestä tuli eräs Bulgaria-Puola komitean ja Bulgarian PEN klubin perustajista.

Dora Gabe julkaisi ensimmäisen runonsa, Temenugi (Orvokit), vuonna 1908, kun hän oli jo Boyan Penevin vaimo.

1920-30- luvuilla Dora opetti ranskaa, mutta myös kirjoitti lukuisiin eri julkaisuihin niin aikuisten kuin lasten lehtiin. Mm Ajatus, Demokraattinen julkaisu, Tippuvat lehdet, Vapaa sana, Naisten lehti muutamia mainitakseni.

Lapsille suunnattuja olivat mm. Satakieli, Lasten ilo sekä Lasten maailma.

Lisäksi Dora Gabe kirjoitti teatterikritiikkejä ja runoja. Hänet mielletäänkin ensisijaisesti runoilijattareksi.

Jäisiä satuja

*Ikkunassa pienoisia satuja,
öisen Talvi-muorin latomia,
meille ääneen lausuttuja,*

sulalla ylös kirjattuja.

*Miten hän onkaan sanonut,
miten makoisasti ne kertonut?*

*Älköön se,
joka ei mitään ymmärrä,
oksia riuhtoko,
ravistele lintuja,
pikkuisia,
hopeasiipiä,
sillä niitä saa vain katsoa,
niitä saa vain ihmetellä,
äiti sanoo:
ne ovat unia,
vielä heräämättömiä!*

Kuten jo mainittiin, Dora matkusti paljon. Hän myös käänsi paljon kirjallisuutta. Hämmästyttävää kielitaitoa osoittavat venäjän, ranskan, puolan ja tshekin sekä kreikan kielten hallinta. Hän keskittyi käännoistyöhön vuodesta 1917 elämänsä loppuun asti.

Dora käänsi mm. puolasta Adam Mickiewiczia ja Henryk Sienkiewiczia sekä tsekistä Karel Capekia.

Vuosien 1927-1979 välillä Dora Gabe palkittiin lukuisilla tunnustuksilla, mm. Rauhanneuvoston kunnia-diplomilla ja Petko Rachov Slaveikov – palkinnolla lasten ja nuorten kirjallisuuden edistämisestä.

Monipuolinen lahjakkuus Dora Gabe kuoli vasta 95- vuotiaana, eli hän ehti nähdä kokonaisen vuosisadan, sen sodat ja rauhat, maat ja kaupungit, kielet ja ihmiset. Hän kirjoitti sekä aikuisille että lapsille, kritiikkejä ja esseitä, kertomuksia ja teki kaiken päätteeksi mittavan käännoistyön.

Ja ennen kaikkea hän jätti jälkensä bulgarialaiseen kielelliseen kulttuuriin - kirjoin ja artikkelein.

*Dora Gabe
74 vuotiaana*

*Susanna Lehtonen,
Mikki Lehessalo,
runokäännös Sirkku Terävä*

Zdravei priateli - Tervehdys ystävät!

Suomi-Bulgaria Seuran Kemin seudun osasto ry on päättänyt lähes 40-vuotisen toimintansa. Innokkaat Bulgarian matkaajat ja ystävät perustivat aikoinaan osaston levittääkseen tietoutta ja tehdäkseen Bulgariaa tunnetuksi aikana, jolloin kiinnostus ulkomaan matkailuun lisääntyi voimakkaasti. Alkuaikoina toiminta keskittyi sekä kulttuurin että ruokakulttuurin tunnetuksi tekemiseen. Osaston järjestämät tapahtumat mm. äitienpäivälounaat, viini- ja juustoillat, sekä matkailu-esitelmät että Bulgariaa esittelevät näyttelyt olivat suosittuja ja jäsenmäärä kasvoi vuosien myötä. Monipuolisen toiminnan lisäksi matkailtiin tietysti Bulgariassa ja vastaanotettiin sieltä lukuisia vieraita. Vuosikymmenten aikana seurassa tutustuttiin, ystävästyttiin ja vietettiin rattoisia hetkiä talkoiden ja juhlien merkeissä.

Osaston historian suurin ponnistus tehtiin 1990-luvun lopulla, jolloin aloitettiin Selkäsaaren latukahvilan hoito, jonka tuotto lahjoitettiin kokonaisuudessaan Burgasissa toimivalle orpokodille. Monikaan kauniina talvipäivänä latukahvilaan hiihtäneistä kemiläisistä ei varmaan tiennyt, että munkkikahveista saaduilla rahoilla ostettiin orpolapsille vuodevaatteita, pukimia ja kunnostettiin orpokotia. Pelkästään kunnostustöihin käytettiin satoja tuhansia ”mummon markkoja”. Vuosittain orpokodista raportoitiin osastolle tehdyistä parannuksista, joita olivat mm. hygieeniset wc:t, ruokasali kalusteineen ja nykyaikainen laitoskeittiö. Vuonna 2014 Bulgarian valtion toimesta orpokoti suljettiin ja lapset sijoitettiin toisaalle, mutta avustustoiminnan ansiosta orpokodin lapset saivat elämälleen hyvät eväät. Erytiskiitos kuuluukin mahtaville, tuhansia munkkeja paistaneille leipureille ja latukahvilassa ahertaneille talkoolaisille!

Kuten nykyään perinteisessä seuratoiminnassa, on Suomi-Bulgaria seurassakin ollut ongelmana saada nuorempaa sukupolvea mukaan, kun some-aikana tietoa ja virikkeitä on saatavilla netin täydeltä. Aktiivijäsenten ikääntyessä ja voimavarojen hiipuessä hallitus päätti lakkauttaa Kemin seudun osaston toiminnan.

Kiitos kaikille Kemin alueen osaston toiminnassa mukana olleille jäsenille yhteisistä vuosista ja antoisista hetkistä!

Dovizhdane - Naztrave ! Nähdään – Terveudeksi !

Osaston hallitus

Turun Bulgaria-seuran Nuuttijuhlat 2020

Turun Bulgaria-seuran Nuuttijuhliin 11.1.2020 osallistui tavanomaista enemmän ihmisiä. Paikalla oli 48 osanottajaa, joista 6 bulgarialaisia. Tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan myös Bulgarian suurlähettiläs Martin Ivanov, joka piti tervehdyspuheen. Tilaisuudessa oli loistava, vapaa tunnelma.

Turun bulgarialaiset järjestävät **7.3.2020 klo 14:30 Varissuon Nuorisotalossa (Kraatarinkatu 4, Turku) Bulgarian itsenäisyyspäiväjuhlan**, johon Bulgaria-seuran jäsenet ovat tervetulleita. Olisi hienoa, jos Turun seudulla asuvista noin sadasta bulgarialaisesta mahdollisimman moni liittyisi seuran jäseneksi ja tilaisi jäsenlehden.

Ilkko Suvilehto

”Ogrejalo slantse - Vuota vuota”

Emmi Kujanpään musiikkivideo ”Ogrejalo slantse - Vuota vuota” julkaistiin virallisesti Bulgarian suurlähetystössä 16.12.2019. Musiikin säveltäjä on Emmi Kujanpää ja kappaleen esittävät Emmi Kujanpää ja Le Mystère des Voix Bulgares -laulukamarin kuoro. Laulu on nauhoitettu Bulgarian kansallisessa televisiossa, Sofiassa. Lähetystössä esiintyi myös Kukupitsa-kuoro.

Tilaisuudessa Emmi esitti duona Teija Nikun kanssa sävellyksen Milenka ja Sirkus Savonia.

Maija Boshkov

Emmi Kujanpään debyyttialbumi ”Nani” nousi arvostetulle World Music Chart -listalle

“Tämä levy on harvinainen helmi.” *Blogfoolk magazine* / Alessio Surian 30.1.2020

“Äänten kauneus on levyllä todella keskiössä.” [Rootstime.be](https://www.rootstime.be/) / Dani Heyvaert 14.1.2020

“Kujanpään vokaalit ovatkin koko albumin kantava voima ja punainen lanka.”

☆ ☆ ☆ ☆ [Desibeli.net](https://www.desibeli.net/) / Mika Roth 27.1.2020

Emmi Kujanpään soolodebyyttialbumi *Nani* kietoo yhteen bulgarialaiset ja suomalais-ugrilaiset lauluperinteet, joiden vakavienkin aiheiden rinnalla soivat tekijänsä sävelkielen syvät, elämän kauneutta kuvaavat sävyt.

Yhteistyössä maailmankuulun bulgarialaisen Le Mystère des Voix Bulgares -kuoron nuoren sukupolven laulajien kanssa tehty ja 31.1.2020 julkaistu *Nani* on saanut jo merkittävää huomiota Euroopan suurimmissa maailmanmusiikin medioissa, ja albumi nousi heti julkaisunsa jälkeen World Music Chart Europe -listan sijalle 13.

Laulaja, kanteleensoittaja ja säveltäjä Emmi Kujanpää vastaa albumin sävellyksistä, sovituksista ja tuotannosta, sekä pääosin myös suomeksi ja bulgariaksi kirjoitetuista sanoituksista.

”Halusin lähestyä lyriikoissa naisten vaiettuja tarinoita ja peilata tekstejä kansanrunouden ja vanhan jumaltaruston kautta. Esimerkiksi albumin nimiraidalla äitijumalatar Nanilta kysytään, miksi hän jätti tyttärensä selviytymään yksin vaikeuksien keskelle. Levy nostaa esille väkivalta- ja #metoo-kokemuksia, joiden tematiikkaa käsitellään laulettujen korujen (ornamenttien), huutojen, itkulaulun ja dissonanssien avulla”, kertoo Kujanpää albuminsa synnystä.

Saksalaisen Nordic Notes -levy-yhtiön julkaisema albumi on äänitetty Bulgarian valtion television studiossa Sofiassa sekä Musiikkitalossa Helsingissä vuosina 2018–2019, ja se on osa Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmän julkaisusarjaa. Le Mystère des Voix Bulgares Vocal Academy -kuoron lisäksi levyllä vierailevat **Jarkko Niemelä** (trumpetti/laulu), **Eero Grundström** (harmooni/laulu) ja **Sauli Heikkilä** (kurkkulaulu). Albumilla kuullaan myös Kujanpään soittamia kaulakoru-perkussioita.

Levynjulkaisukiertueen Suomen konsertti kuullaan perjantaina 13.3.2020 Helsingin Musiikkitalossa, ja konsertissa esiintyvät myös Le Mystère des Voix Bulgares Vocal Academyn laulajat.

Emmi Kujanpää on Sibelius-Akatemiasta ja Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitokselta valmistunut suomalaisen ja bulgarialaiseen kansanmusiikkiin erikoistunut laulaja, kanteleensoittaja ja säveltäjä, joka suoritti osan maisteriopinnoistaan Plovdivin Musiikkiakatemiassa Bulgariassa. Kujanpään perustama, vuosina 2010–2016 toiminut suomalais-bulgarialainen **Finno-Balkan Voices** -lauluyhtye sai kansainvälisesti hienon vastaanoton, ja Danish Music Awards valitsi Kujanpään kuorosovituksen ehdolle yhdeksi vuoden 2016 parhaista maailmanmusiikkikappaleista. Kujanpää on myös sovittanut ja esittänyt **Astrid Swanin** Teosto-palkitun *From the Bed and Beyond* -albumin (2017) kuoro- ja ääni-improvisaatio-osuudet.

Kujanpää aloitti yhteistyön Le Mystère des Voix Bulgares -kuoron nuoresta sukupolvesta muodostuvan Vocal Academyn kanssa vuonna 2017. Tuolloin Kujanpää esitti sävellyksiään kuoron kanssa Suomi 100 -konserteissa ja Bulgarian televisiossa.

*Aida Räihälä
kuva Venla Helenius*

SUOMI-BULGARIA-SEURA r.y.

PL 37, 00501 Helsinki

Puheenjohtaja Tapani Salonen, Lepolantie 34, 00660 Helsinki,

GSM 050 573 7717

Sihteeri Maija Boshkov, GSM 0400 445481,

e-mail: maija.boshkov@outlook.com

TURUN BULGARIA-SEURA

Puheenjohtaja Taisto Salminen, Raadinkatu 1 B 56, 20750 Turku.

GSM 041-539 6659 e-mail: turunbgseura@gmail.com

Sihteeri Eija Liljestrand, GSM 041 544 6477, e-mail: eija.liljestrand@netti.fi

SUOMI-BULGARIA-SEURAN PORIN OSASTO

Puheenjohtaja Ali Poskiparta, Palomäentie 7, 29600 Noormarkku,

GSM 050 5573580, e-mail: ali.poskiparta@wm-plast.fi

Sihteeri Tuula Poskiparta, Palomäentie 7, 29600 Noormarkku,

GSM 040 722 0034, e-mail: tuula.poskiparta@hotmail.com

SUOMI-BULGARIA-SEURAN VALKEAKOSKEN OSASTO

Puheenjohtaja Jouni Rantanen Otvakuja 4 37630 Valkeakoski ,

GSM 040 7587229, e-mail: jouni.rantanen.jr@gmail.com

Sihteeri Anu Talvitie Otvakuja 4 37630 Valkeakoski, GSM 040 8483036

SUOMI-BULGARIA-SEURAN NOKIAN OSASTO

Puheenjohtaja Mauri Könönen, Kirjavaisenkatu 13 G 96, 33560 Tampere

GSM 050 523 205